

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینکی یاننده کی دائره

استانبول بوروسى :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوروده
دائره مخصوصه

حیات

مبارزات ما مبارزه ... دنیای داهای جوی حیات قاتلم ... !
- بیه -

نسخه سی هربرده ۱۰ غرور شر

سنگی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

ایونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

صافی : ۵۰

آنقره ، ۱۰ تشرین ثانی ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

براهتفال مناسبتیه

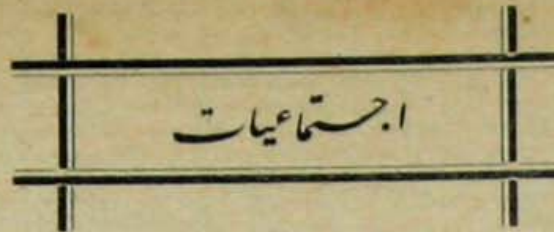
بویوک فرانسه زطلمی «مارسه لن برتهلو» نك
طوعدینی کونك یوزنجی ییل دونومی ، علم
دنیا سنده یکیدن معظم تظاهرلره سبیت ویردی .
بشریت ، یوکسك مساعیسه علم تاریخده چوق
بارلاق برشرف صحیفه سی اشغال ایدن بویوک
عالمه قارشى بورجلی اولدینی شکران وظیفه سنی
بو وسیله ایله تکرار خاطرلادی . «صوربون» ده
بوتون مدنی ملترك اشتراکله یاپیلان محشم
مراسم ، و اونکله مترافق اولارق هر طرفده
ترتیب ایدیلن علمی احتفاللر ، اوکا عائد نشر
ایدیلن یوزلرجه مقاله لر ، اثرلر ، بوقدر شناسلغك
صریح بر افاده سیدر . پارسده مختلف ملترك
مادی یاردیملریله تمیل طاشی آتیلان «بین الملل
کیمیایوردی» ، «برتهلو» نك یوکسك خاطر سنه
اتحاد ایدیلش برشکران آبد سندن باشقا برشی
دکدر . ایشته استانبول دارالفنونیه ده ، کچن
پرشنه ، معارف وکیلزك فخری ریاستی آلتنده
ترتیب ایتدیکی احتفال ایله ، یالکز فرانسه نك
دکل بوتون انسانیتك مفاخرندن اولان بویوک
عالمه نه درین بر علاقه یله مربوط اولدینی
کوستر مشدر . جمهوریت تورکیه سنك بین الملل
علم و فکر جریانلرینه قارشى نه قدر حساس ،
نه قدر علاقه دار اولدینی بردفعه داهای کوستره ن
بو واقعه ، بو کونکی اداره ایله اسکی اداره لر
آراسنده کی ذهنیت فرقنی ده پک بارز بر شکلده
ایضاح ایده بیلیر .

«مارسه لن برتهلو» یالکز بویوک برکیما کر ،
ساده جه بوساحده اسکی تلقیلری دکیشدیرمش
ویکی حدودلر آجش بر عالم دکل ، فکر و صنعت

دیگله نه دن ، اکلنمه دن کچیرن «برتهلو» ،
انسان سعینك نه لره مقتدر اولاییله جکینی اعظمی
قوتله کوستره ن بر «آبد» صایلا بیلیر . بو
متواضع ، بویوک روحلی آدام ، هیچ بر زمان
شان و شرف آرقه سنده قوشمادی ؛ لکن کرک
صاغلغنده کرک تولومندن صوکر ، استحقاق
ایتدیکی بوتون شرفلره مالک اولدی . کشفیاتی
اوکا ماده میلیونلر تأمین ایده بیلیدی ؛ فقط
قناعتکار عالم ، مملکتک و انسانیتك نفی ایچون ،
اونلردن ده استغنا کوستردی . او ، علمك مطلق
صورتده قدرته قانع بر «پوزیتویست» ، بشریتك
استقبالده رفاه و سعادتندن مطمئن ، نیکین ،
حراندیش بر انسان ، و سیاسی عقیده سی اعتباریله ده
تام معناسیله وطن پرور بر جمهورنجی ایدی .

سیاست و اقتصادی منفعتلر ، فردلری
و جمعیتلری چوق دفعه بر برندن آیریر ؛ لکن
علم و صنعت ، انسانیتك بو الهی محصوللری ،
انسانلرک اک اصیل و اک فراغتکار حسلرینی
تحریک ایدهرک اونلری طوپلار ، برلشدریر ؛
بویوک عالملر و بویوک صنعتکارلر ، ایشته بونقطه
نظردن ، ساده جه کندیلرینی یتیشدیره ن ملترك
دکل ، بلکه بوتون بشریتك مفاخرندن صایلا بیلیر .
انسانیت ، آنجاق بو جنس بویوک آداملرک
موجودیتی ، رهبرلکی ، مساعیسی سایه سنده
حقیقی ماهیتنی ادراک ایتمکده در . یالکز فرانسه
ملتنك بر جوجوغنی دکل بوتون بشریتك سوکیلی
اولادی اولان «برتهلو» ، ایشته بو جنس بویوک
آداملردن ، بشریت خادم لردن بریدر . حیاتی
و مساعیسی تورک کنجلیکی ایچون چوق تربیتکار

عالمك بوتون تجلیلریله علاقه دار اولان چوق
کنیش ، چوق احاطه لی بردها ایدی . تحصیل
و تربیه سی ، فطری قابلیتلی ، فلسفه ، ادبیات ،
تاریخ ساحه لرنده کی واسع معلوماتی ، اونی معین
بر اختصاص ساحه سنك دار دائره سنده بو غولقدن
قورنار مشدی . کندیسندن اول بر برینه تماماً
یابانچی ایکی آیری ساحه کی تلقی اولونان «معدنی
کیمیا» ایله «عضوی کیمیا» آراسنده کی فرق لری
قالدیرمه سی ، اوزمانا قدر آنجق حیاتك تشکیل
ایده بیلدیکی ظن اولونان عضوی جسملری کیمیوی
ترکیب سایه سنده وجوده کتیره بیلهرک کاشانی
یکدیگرندن آیران بولملری ییقمه سی ، شه سز ،
بودماغك چوق قوتلی بر تاریخی و فلسفی تربیه دن
نصیه دار اولماسیله قابل اولمشدر . «مارسه لن
برتهلو» مفکره سنی هیچ بر زمان لابوراتوارینك
درت دیواری آراسنده محصور بر اقایان ، و حیاتك
بوتون مسئله لرینی هیئت عمومیه سیله ادراک
واحاطه یه ، حله چالیشان بر فیلسوف ، بر متفکر دی .
یالکز کیمیا منتسبلرینك دکل ، فکر و فلسفه یله
مناسبتی اولان هر فردک بو بویوک عالمه قارشى
کوستردیکی ده رین و صمیمی علاقه ، ایشته بوندن
دولاییدر . مملکت سزده مثبت علملره اوغراشا نلرک
اکثریتله صنعت ، فلسفه یه ، تاریخه نه قدر لاقید
و - مع الاسف - حتی استخفافکار داوراندقلرینی
کورورز ؛ «برتهلو» یی بو کیلره دائماً بر نمونه
کی کوسترمك ، مملکت سز ایچون چوق مفید اولور .
«برتهلو» نك یاشامه و چالیشمه طرزى ،
تورک کنجلیکی ایچون بر موده ل تشکیل ایتیلیر ؛
بوتون حیاتی علم و حقیقت عشقیله هیچ دورمه دن ،

اجتماعیات

تورکک رولی

معظم بر صحنه ، بر شرق سرابی تصویرایدیکز .
اگر بنم کی فقیر بر خیل به مالک ایسه کز بر شاعره
التجا ایدیکز ، مثلاً فرانسز شاعری لقونت دولیک
« وحشی شعرلر » نده کی شو مصراعلری اوقوییکز :
Dans le Tadjé-mahal pavé de pierreries,
Aux dômes incrustés d'éblouissantes
fleurs
Qui mêlent le reflet de leur mille cou-
leurs
Aux ondulations des blanches draperies,
Sous le dais d'or qui flambe et ruisselle
en lueurs..

بویله جه خیله کزده آز جوق رنگ بیدالایان ،
فرعای وضوح کسب ایدن بو الماسلی ، چیچکلی ،
آلتونلی محشم صحنه به لایق آفتورلری بولق ایچون
بر مورخه مراجعت ایدک ، درحال سزه حکمی
وبره جکدر : بیک سنه دنبری شرق سربلرینک طبیعی
حکمدارلری تورکدر ، بیک سنه دنبری تورکی طانیان
هر شرق قومی اونو افندی ، سلطان اولارق طانیمدر :
هندده بویله ، « صرده بویله ، ایرانده بویله ، بوتون
شرقه بویله !

اسکی مودا تاریخ فلسفه سیله مشغول اولانلر بو
سطحی مشاهده دن قولایقله بر حکم چیقاراییلرلر
و دیرلرکه : هر عرقک مقدرات تاریخیه سی اولدینی
کی تورککده مقدراتی ، یعنی تاریخ صحنه سنده ایفا
ایده جکی معین بر رول واردر . بوده شرقک افندیسی
اولقدرد . « آلن یازیسی » ساده فردلرایچون دکلدرد .
ملترکده آلکنده یازیلی اولان بر طالع واردر . دیمککه
فرانسز شاعرک بر تورک حکمداری ایچون سوبله دیکی
شو سوزلری بوتون بر عرقه تشمیل ایده بیلیرز :

L'empire a reconnu le maître qui se leve
Et balayé le sol d'un front blême d'effroi:
C'est le sabre d'Allah, le flambeau de
la foi!
Il est né le dernier, mais l'ange armé
du glaive
Le marqua Se son signe, et dit: -Tu seras
roi! —

او حالده تورک عرقی ، او دنیا تاریخی صحنه سنه
کیره لیدنبری ، تخصیص ایدن وصف بمیز « قوی اولق ،
حاکم اولق » اراده سندن عبارتدر دینه بیلیر . فقط بر
تاریخی مقدراته اینانلردن دکلم ، عرقلرک روللری
پشیدنن ازرله مش او یونجیلردن عبارت اولدقلری

تعالی حضرتلری رحمتی خلقدن منع و دریغ ایدر .
فرعونک ایمانندن آکانه ضرر و کفرندن نه فائده
حاصل اولور . هله یهودیلر بو دعوائی ایتسه لر
انتقام ایچون وجبی واردر . زیرا آنلرک آبا
واجدادی فرعوندن جوق ستم کور شدرد . اما
غیری ملت اصحابی آنلره تابع اولمکک وجبی نه در ؟
ایمدی طلبه علوم قوابله اولا بودرکه بوباده فرعون
ایچون مؤمن دیمزلرایسه ده دینلره ، خصوصاً شیخه [*]
دخل و تعرضده اولمیه لر . حد اوسطدن جیقیه لر
« میزان الحق » ک اون ایکنجی بی « بدعت » ه
تخصیص ایدیلشدر . تاریخ ایله توغل ایدنلر « بدعتدر ! »
دیه نه قورقونج تعصب اختلاللری اولدینی ، تجدد
حرکتلرینک ثوکنه کچیلدیکنی بیلیرلر . کاتب چلبی
اودور ایچون پک نازک اولان بومسأله بی فطانتله حل
ایتمش ، « انصاف ایدوب هرکشی نفسی یوقلاسه
سنه اتباعله اصلاً مناسبتده بولونماز . اکثر زمانده
صادر اولان افعال واقوال بر وجهله بدعتدن سالم
دکلدرد » دییه رک اللهک و پیغمبرک عفوایتمک شانلرندن
اولدینی آکلایر .

اون اوچنجی بحث « زیارت قبور » یعنی مزارلری ،
تربه لری زیارت ایتمک مسئله سنه تماس ایدر . تولودن
مدد اومقدده کی بلاهتی پک کوزهل تصویر ایدن کاتب
چلبی قادیلرک ، چوجوقلرک و « عقول ضعیفه اصحابی
رجال » ک مزارلره یوزلری ، کوزلری سوردکلری ،
موم یاغیله یاغلائی عادت ایتدکلری آکلایر .

صوک ، یکرمی برنجی بحث ، اون برنجی عصری
کورولتیلریله دولدران « سیواسی وقاضی زاده »
مسئله سنه تخصیص ایدیلشدر . « سیواسلی عبدالمجید
افندی » ایله « قاضی زاده محمد افندی » ایکی واعظدرکه
بری تصوفه ، اونه که « طریق نظره » یعنی صوفتالغه متبایل
ایدی . بونلرک بر برینه قارشلی آتوب طوماسی
استانبول خلقتی ایکی به آیرمش ، نهایت حکومت ،
ایشک آزیتدینی آکلایوب کرسی شیخلرندن
بعضیلری سورولشدر . کاتب چلبی ایکی طرفی افراط
وتفریطه دوشمش کوره رک « برطرفک غلبه سی
جائز کورولیه ، نظام عالم ، خلق حدندن تجاوز
ایتمکله میسردر » دییور .

متعاقباً کاتب چلبی کندی حیاتی یازمشدر .
« میزان الحق » حکمداره ، واعظلره و خلفه و طلبه به
عائد اولق اوزره دورت « وصیت » له ختامه ایرر .
بونلرک همان هپسی فایدالی شیلر اولقله برابر بالخاصه
طلبه ایچون : « برقی اتقان اوزره تمام ایتمه دن فن
آخره انتقال ایله میه » دیشی کزیده تورک علامه سنک
« اختصاص » نه درجه لرده اهمیت و یردیکنی اثبات
ایتمکده در .

کاتب چلبی « میزان الحق » ی (۱۰۶۷) ده
یعنی وفاتندن بر از اول یازمشدر .

بالوسیله بوممتاز ، بولایموت ، شرق و غربده
طائمش تورک علامه سنک « زبرک » ده کی مهمل مزارینک
تجدید و احیاسنی خاصه شهراماننک همتندن بکلرز .

علی جانب

[*] بواره « شیخ » دن مقصد « محی الدین عربی » در .
چونکه بو اسلام فیلسوفی « فصوص » نده فرعونک ایمانندن
بحث ایتمشدر .

قبول ایده م . هر صحنه ده اولدینی کی تاریخ صحنه سنده ده
رولنه کچ قالان ، یاخود شاشیروب بجره مین آفتورلر
اولدینی کورویورم .

مع مافیه ، اولدجه کثیر مشاهده لرک ، کچمشده ،
تورکاری شرقه حاکم و دیگر قوملری تابع وضعیتده
کوستردکلری ده انکار ایده م . شو قدر وارکه بو
حاکمیتک معناسی درینکدیر بلکه محتاجدر . حاکم اولق ،
عینی زمانده تنظیم ایتمک ، بر قانونی ، دینی و یالادینی
بر شریعتی مطاع قیلمق ، آنارشیه نهایت چکمک
دیمکدر . کندی کندینه بر نظامه مالک اولقدن
- هیچ اولمازسه شیمدی به قدر - عاجز کوزوکن
هندده عصرلرجه مدت دولت نظامی قوران تورکلردر .
دیگر بر جوق مملکتلرده ده اولیه . حاکمیتی بودرین
معناده آکلارسه ق تورک عرقک شرقه کی سلطانانی
زوربا بر قوتک قورو قورویه تظاهری جوق آشان
بر یوکسک قیمت اکتساب ایدر : عینی ایمراطورلری
ایچنده کی قوملر آراستنده صنع ، حقوقی نظام و عدالت
مفکوره سنک خادمی و آلتی اولور . تورک ایمراطورلری
ایله تنظیاتی بر طوتانلر هیچ آلدانامشدرلر !

..

شرق تاریخنک شیمدی به قدر کندینه آیرمش
اولدینی بورول ایله تورک اکتفایده بیلیرمی ؟ ایده منسه
اونک یکی رولی نه اولاجقدر ؟ ملنلر آراستنده قیمتی ،
استقبالده موقعی نه ایله محافظه ایده جکدر ؟

حرب عمومی متارک سندن اعتباراً برنجی سؤاله
هر کس « خایر » جوابی و یردی . سببی ده معلومدر .
بر کره ایمراطورلری اورتادن قالمشدی ، ده موقراسی
حسلری قوتلنشدی . اولا تورکلر ، صوکران همان
بوتون دیگر شرق قوملری یالکز کندی اراده لرینه
اطاعت ایتمک ایسته یورلردی . تورکک تأسیس وادامه
ایده جکی بر ایمراطورلری نظامی آرتق موضوع بحث
اولامازدی . فقط بونکله تورکک تاریخده کی رولی
یتیمش می عدا اولونمق لازمدی ؟ تاریخی وقعه لرک
عسکری ظفرلردن ، سیاسی و حقوقی تنظیاتدن عبارت
اولادینی حس ایدن متفکرلر درحال معنوی ، باطنی
قیمتله توجه ایتدیلر : تورک ، دینلری ، تاریخده
سجیه سیله بر موقع اکتساب ایتمشدر و ایده جکدر .
اونده مسافر پرورلک ، قناعتکارلری ، محویت الخ ...
کی فضیلتلر مشخص بر مثال بولورلر . دیگر ملنلرکده
کندینه خاص اولان قیمتلری واردرکه حرثلرنده تجلی
ایدر . بویله جه بوتون ملنلر « مشرک انسانیت سیاستک »
الزم بر پارچاسنی تشکیل ایدرلر . تورکی اولنلر آراستندن
چیقارامایز ، عکسی تقدیرده انسانیت زنکیئلکدن
غایب ایتمش ، معنوی فیضی قسماً اولسون قوروعش
اولور .

حسن نیت ایله ایلری سورولن بو ادعانک بر
منزیتی واردی : تورکک انسانی قیمتلردن بر قسمی
نفسنده تام اولارق تحقق ایتدیردیکندن حق وجودینی
تصدیق و قبول ایتدیرمک ، تورک کنجلیرینه اعتماد و قوت
و یرمک آرزوسندن ملهم اولق . فقط دیگر محدودلری ده
کورولدی . بر کره بواره فردی فضیلتلرله ملی

ترقي فکريک منشا و نظامي

۱۸ نجی عصر آلمانيا سنده

— ۱۴ —

(هرهدهر) [۱۷۴۴ - ۱۸۰۳] کلينجه ،
(قانت) ک اک کزیده طلبه لرندن بری اولان بو
کزیده محرر ، خوجاسنک دوغوب بويديکی
(کونيهبرغ) ده ارن سکز ياشندن بکرمي ياشنه
قادار (شکپير) ايله اسقوجيالي (مافقه رسون) ک (۱۷۶۲)
و (۱۷۶۳) سنه لرنده نشر ايديکی اوسيان سه لتيکلرينک
اشعاريني احتراصله او قودقندن سوکرا ابتدائي اقوامک کوکلدن
دوغان شعرلرینه حيران اولور . دها سوکرا يعني
(۱۷۶۵) دهينه انگليزلردن (Percy) نک « اسکی انگليز
شاعرلرينک يادکارلری » ناميله نشر ايديکی انگليز
خلق شعرلرينده او قودقندن سوکرا بو خصوصده کی
مفتوني تي بستيون آرتيور . (۱۷۶۷ - ۱۷۶۸) ده
« يکی آلمان ادبياتي حقنده فقره لر » ناميله بر اثر
نشر ايدييور . (۱۷۷۰ - ۱۷۷۱) ده (ستراسبورغ) ده
کنديسندن بش ياش کوچوک اولان (کونه) ايله
طانيشور . « لسانک منشأی » نامنده کی اثرينده
(ستراسبورغ) ده يازيور [۱۷۷۰] . بو اثر
کک لسان و کرک شعرده بولونان طوعی و طبعی
روح محموللريني کوسترمک ايچون يازيلمشدر . بوشاده
(کونه) ايله آرقداشلق ايديکندن اونی ايچنده
ياشادقلری « تنور » عصری ده نيلن حرارتسز عقل
مفتوني تندن صوغوتوب قروه وسطا ، سروه راسکی
بونامه توجه ايده رک کوکلدن کلن جانلی اثرلره

موضوع بحث اولسون . غريبک بويکونکی حياتنک عملی
ونظري عمده لريني بر جوق اسلام و شرق ملتيرينه
طانيشور ، اولنلرک فکری انکشافه حاکم اولان
تورکلردر . بوندن اون آلتی سنه اول اجتماعي
لهوی برول شرق ملتيرينک اويانماسندن بحث ايدرکن
« بو حرکتده تورکلرک رولي پک بويوک و اهميتي اولور »
ديمشدی . او زمان بن ، سوربه ليلرک و آرن اوودلرک
تورک ملتندن اوز اقلاشق ايسته دکلرينه باقارق مدرسمک
فکرينه تماماً اشتراک ايده مه مشدم . فقط شيمدی
کورويورم که تاريخ ، تورکه ، شرقده يکی بر حاکميت
رولي ، معنويات اوزرينه ، شرق ملتيرينک انکشاف
فکريسي اوزرينه حاکميت رولي حاضر لامقده در .
وظيفه مزده بو شرقي روله لايق اولديغيزی اثبات
ايله مکدر .

محمد عزت

اعتذار — فرانسه جه مصر اعلمی ترجمه ايتمه
چاليشدم ، فقط موفق اولامادم .

فضيلتلر يکديکرينه قاريشديريلوردی ، فرد ايچون
محقق فضيلت و مزيث اولانک ، ملت ايچون ده برلياقت
تشکيل ايده جکی طن اولونوبوردی . ديگر طرفدن
اوج بش سنه طرفنده وقايع ، تورک ملتک مزيج
مسافرلری ، او صاحبدن اوسته چيقمق ايسته دکلری
زمان قولندن طوتوب آتاجق وشايان حيرت جرأتک .
رقلر کوستره جک بر سجه به مالک اولديغنی اثبات
ايدييوردي .

او زماندنبري تاريخده تورکه يکی بررول ، يکی بر
خصوصی هدف کوسترمک ايسته ين نشر ياته تصادف
ايتمه دم . لکن بوکا دائرتأسيس ايديله جک بر مناقشه نک
جوق فائده لی اولاجفته امينم . تورک کنجلری ، هيچ
اوللازه اولنلرک اک بويکک دويقولي و آچيق ذهني
اولانلر . بويکک ملي هدفلر طاشيمغه ، وبوملي هدفلره ده
بين المل تاريخ ايچنده بر موقع و بر مکه محتاجدرلر .
اسکی زمانلرده تورکک تربيه سي عرقک تأسيس ايتمش
اولديغنی امپراطورلرک عسکری و شرعی - حقوقي هدفلرينه
کوره ايدي ، مفکوره سي بو هدفلردن عبارت ايدي .
شيمدی ، ماضيه بر دها و بريله ميه جک صورتده
کومولش اولان بو هدفلر يرينه « مسافر بررولرک ايله
تواضي » می اقامه ايده جکيز ؟ بو جيليز آغاجک کولک .
سنده روح فرحلا نوب قوت قازانا بيليرمی ؟

احتمال مرحوم ضيا کوك آلپ قدر يکی بر
مفکوره نوخومی صاچق ، تورک تاريخنه يکی بر معنا
و بر مک احتياجی اثرلرنده کوسترن بر متفکر بر دها
بو قدر . فقط اولنک « تورک مدنيتی تاريخی » نه باقيکيز ،
اسلام دينک نفوذندن مستقل اولارق تورکک بئلکنه
خاص اولان هدفی نه دن عبارت کورويور : « ابي کينمک ،
ابي ياشامق ! » واقعا ضيانک پک خام اولارق اورتابه
آنديغی بو فکرك ايشله نه سي پک اعلا ممکندر .

دينه بيليرکه : طوی وشوله ن ضيافتلرينه باقارق
واولنلری اساس انخاذا يده رک « ابي ياشامق » دستوريني
مادی ، عادتا حيواني بر معناده آکلما ماليدر . « ابي
ياشامق » بونون قوتلر عيزی تام اولارق انکشاف
ايتديروب ياشامق ديمکدر ، بو قوتلرک شاهی ايسه
معنوی حياتده تجلی ايده ندر . ارحالده ابي ياشامق
طبيعه حاکم اولارق ، دنيا اوزرنده انسانلق سلطنتی
قورارق و حريتی قازانارق ياشامق ديمکدر . تورک
بوندن بويله آنجق بو غايه يی طانيبر . بو رأيی قبول
ايدييورم . لکن بو غايه نک يالکيز تورکلره دکل ،
غرب مدنيتی چرچيوه سنه داخل بونون ملتله ده عائد
اولديغی علاوه ايتک شرطيله . تورک ايسه بويوله
مع الناسف کيری قالشدر ، شيمديکک ياباييلديکی شی
غريبلرک پيشندن ايری ترقي آديلمی آتمقدن عبارتدر .
عجا تورکک ، تورک اولديغی ايچون ، وغريبلرک اوکته
کچرک تعقيب ايده جکی بر هدف کوستريله مزمی ؟
بو قه تورکی تاريخ صحنه سنده بر فيکوران وضعيتنده
قالغه می محکوم ايتک ايسته نييور ؟

طنمه کوره بويکونکی جوغرافيا بوسؤالک جوابی
واضح اولارق و برر . بو کون بر جوق اسلام و شرق
ملتيرينه مدنيتک يکی هدفلريني طانيشور تورکلردر .
ايتير مطبعه جيلق ، غزنه جيلق کی صنعتلر ، ايتير طب
کی حقوق کی ، په داغوزی کی ، رياضيه کی علملر

قارشى دويديغى وجدى آرقداشنه سرايت ايتديرييور ،
(فائوست) ک باش قسيميله (وه رتهر) ايشته بو
وجدله يازيليور . (هرهدهر) ، (۱۷۷۴) ده
بشريتک ترقياتي حقنده کی فکرلرينه معکس اولان
« بشريتک تربيه سي ايچون بر تاريخ فلسفه سي دها »
نام اثريني نشر ايديکی زمان (کونه) ده (وه رتهر) يی
ودهاسنک بر دنيه انفاق ايديکی (ستراسبورغ) ده
باشلاغش اولان (فائوست) ک ايلک قسمنی
يازوب ييتيرمش بولونيوردی . (م . کينه) طرفندن
« تاريخ بشريک فلسفه سي حقنده فکرلر » ناميله
فرانسه جه به ترجمه ايديلن بو اثرک (۱۵) نجی
کتابنده نوع بشريک ترقياتي حقنده عمومي کوروشلر
سرد ايده رک بوياده تام بر نظريه بايغه چاليشير
وفي الواقع امثال اولان اثرلر آراسنده دها کينش
ودها نافذ کوروشلره موفق اولور . يالکيز سيسته ماتیک
بر صورتده يازيلما ديني ايچون سرد ايديکی قاعده
کليه لرله تاريخ اقوام حقنده کی جزئی حکملری
آراسنده تناقضلرده دوشمکدن قورونولاماز .

(هرهدهر) ، هر شيدن اول اخلاقک مترقي
بر صورتده انکشاف ايديکينه هيچ بر معارضه
قولاق آصايه جق بر عزم ايله اينامشدر : « بشريتک
بونون ارکانی نهايت النهايه خير عمومي به خدمتله مکلفدرلر .
بو کون تخريبکار اولان اقتدارلر ، محافظه کار اقتدارلر
قارشيسنده کريله به کريله نهايت کنديلری ده فائده لی
اولورلر . »

(قانت) ک شا کردی اولق دولاييسيله کنديسنی
اک جوق اخلاق ترقي مشغول ايدييور و خوجاسنک
بو خصوصده کی سرت و وقور قناعتی اوکاده سرايت
ايتمش بولونيور : عقل و عمال زمان ايله کنديلرنده
مندج قانونلره توفيقاً انسانلر آراسنده انتشار
ايتک وانسانيته و دها دوامی علملر قورمقله مکلفدرلر ...
« روحلرمی توکنمز بر نشاطله دولدوران شی ،
طبع بشريک قانونلردن چيقان فضيلت عطري ني نفس
ايتک ، نه ديي-ورم ، اونی اراده لرمنه رغماً بزی
کندی جوهری ايله بوغوردیغنی کورمکدر . »

بو متفکره کوره ترقي به اساس اولان قانون ،
شرک کندی کنديسنی اصلاح و تصحيح ايتمه سيدر :
« انسانلری خطادن منز قيلامايان آله اولره
خطالرک ماهيتی ايرکن کوسترمک صورتيله عقل موهبه سي
ويرديکی مخلوقلريني کندی خطالريله اصلاح ايتکی
ديله مشدر . . . آکلشيلان عقل و حکمت يوللری
انسانه بالذات نظامسز قلله تعليم ايديکک اعجاب ايتمش
وعينی عقل و حکمت بولنده دوام ايتدکجه کال و پايدارانی
يالکيز خيرک تأسيس ايده بيله جکني کيتدکجه دها
أبی آکلامشدر . »

تام بر جسارت و عزم ايله قهر ايديلمش بر
شرک شامتلرندن قولای قولای قورونولونه مایه جفته
نظر دقتی جلب ايتک ايسترکن : « حکمت ربانيه
فتنه و فسادلره کنديلرينه معادل فسادلری مسلط
ايتمکدن باشقه بر علاج قوللا نماز . چوجقلر بابالرينک
خطالريني ، ملتير ريشلرينک بصيرتسز لکلريني ، اخلاف
اسلافک تسيللريني چکر . بصيرتسز فرد ويا بشريت